

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Conciones R.P. Ludovici Bourdaloue è Societate Jesu

Habitaë per Adventum Coram Christianissimo Rege Ludovico XIV.

Bourdaloue, Louis

Augustae Vindel. & Dilingae, 1716

VD18 80038840

In Natali Christi Domini Die.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68973)

IN
NATALI
CHRISTI
DOMINI
 DIE
CONCIO,

Dixit illis Angelus ; Nolite timere ; ecco enim Evangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo ; quia natus est vobis hodie Salvator , qui est Christus Dominus in civitate David. *Luc. 2.*

REX CHRISTIANISSIME.

HS fuit olim Angeli ad Pastores fermo ; ad pastores , homines bonos ac simplices , qui servandis gregibus , mundo procul , intenti , non minus innocentem ,
 quam

quàm pauperem & ingloriam vitam agebant. Nuntiabat illis natum in stabulo Servatorem, qui, paupertatis insignia cum amplectebatur, humilem honestabat, & abjectam ipsorum conditionem, positaque tremendi Numinis majestate, dabat se videndum in præsepi, non hominis solum formâ ac specie, sed hominis, quales illi erant, ignoti, imbecillis, & citra peccatum illum, ipsorum simillimi. Igitur nihil miror, juberi eos esse sine metu. *Nolite timere.* Quid enim metuant, inquit Chrysostomus, ubi tam ampla lætandi, Deoque gratulandi se seges ostendit? ubi penè jam oculis usurpant sortis suæ felicitatem, discuntque quàm non modò ferenda æquo animo, sed etiam optanda, etiam jucunda sint, queis premuntur, vitæ durioris incommoda. Nihil, inquam, miror, tales ab Angelo voces proferri. *Ecce Evangelizo vobis gaudium magnum, quia natus est vobis hodie Salvator.*

Verum enim vero apud Regem longè maximum verba facturus, valde diversas à meis, Angelo partes impositas esse sentio. Ille Pastoribus Christi Servatoris ortum annunciat; ego ijs, quibus haud scio, an ullam oratio mea sit allatura gaudij causam. Humilem ac pauperem Servatorem annuntio; at optimatibus, at principibus viris, at

1. Timot. 6.

divitibus hujus sæculi: hoc est, ijs, qui Christianam fidem tamen profitentur, profanis mundi opinionibus imbuti, terrena nihilofecius & sapiunt iisdem & spectant. Quid igitur, & quibus verbis eloqui me convenit. Domine DEUS, dum demissionis ac paupertatis tuæ mysterium illis propono? dicam *nolite timere*? Si tales sunt reipsa, quales esse arbitror, ipsos haud dubiè in errorem induxero. Dicam, *timete*? abhorret à festæ lucis hilaritate asperioris verbi tristitia. Abhorret ab illo piæ jucunditatis sensu, quo perfunditur, & quo perfundi profligatissimum quemque oportet, in suavissimi hujus mysterij contemplatione defixum. Lugere jubeam in tantâ orbis Christiani lætitiâ? horret ad luctum abstergendum, dum in Christo nascente, pravaque sua dogmata profligante, tot habent tamque graves lugendi causas? ad utrumque, Domine, eos cohortabor, atque ita mandatis tuis, ita imposito muneri satis fecero. Dicam, *lugete*; dicam, *fletus abstergite*; quoniam nuntium affero, qui justissimum vobis timoris pariter ac lætitiæ suppeditet argumentum. Duo illi, tamque discrepantes animi motus, Christi nascentis mysterio fundati, summam continent eorum omnium, quæ à me sunt hodiernâ die dicenda; prius tamen, omnium sanctissimæ ac beatissimæ Matris interventu, cœlestem opem poscamus. *Ave Maria.*

FATUM hoc Christi fuit, Auditores
 Christiani, ut, cum primum lucem
 hanc aspiceret, esset veluti signum, & sco-
 pus, in quem pro se quisque collimans,
 cuncta humana improbitatis tela dirige-
 ret, arcanoque Numinis consilio, par-
 tim *ruine* alijs, partim *resurrectionis* cau-
 sa alijs innocens foret, hanc sanctissimi Luc. 8.
 senis predictionem comprobavit vita
 ejus omnis. Merito igitur principio
 diximus, Christi Servatoris natiuitatem,
 luculentam vobis timoris ac lætitiæ ma-
 teriam præbere. Timoris, si quam-
 quam est omnium Servator, ut impio-
 rum spectetis & reproborum ruinam;
 lætitiæ, si spectetis ut eorum resurrectio-
 nem, qui in salutis semitam redeunt,
 & beatis electorum turmis asciscuntur.
 Istuc ad nos accommodemus. Ajo, sa-
 lutis nostræ rationem omnem, ex ge-
 mino illo timoris ac lætitiæ sensu, eo si
 opportunè & Religiosè uti volumus,
 esse suspensam. Hinc Psaltes Regius,
 dum optimates instituit, quibus cælestem
 hanc doctrinam necessariam privatim ef-
 se, DEO revelante, cognoverat, oratio-
 nis genus adhibet non minus insolens,
 quam excellentis sapientiæ refertum.
Servite, inquit, Domino in timore. & Psal. 2.
exultate ei cum tremore. Cur timeam,
 quærit Chrysostomus, si exultem oportet;

ret;

tet; & cur *exultem*, si est unde timeam?
 quoniam, respondet sanctus Doctor,
 cum DEI cultus, hominumque salus agi-
 tur, non justum, non peccatorem ullum
 latari oportet, quin latitiæ metus, qua-
 lis in filium bene moratum cadit, comes
 fit adjunctus; aut metuere, quin metus,
 piâ quadam latitiâ permistus sit atque
 temperatus. Ex sanctissimis quippe
 Christianæ fidei legibus, DEUM ita me-
 tuere nobis non licet, ut in eum fidu-
 ciam non collocemus; neque fiduciam
 ita collocare, eundem ut non metuamus.
 Contendo autem, atque hic est hodie-
 næ concionis scopus, contendo, Nati-
 vitatis Christi mysterium, omnium, si
 ritè pensetur, aptissimum esse ad salu-
 tarem hunc metum, ad solidam hanc, &
 interioram latitiam nobis ingenerandam.
 Contendo, illum nativi Numinis con-
 spectum, validissimas utriusque rei cau-
 sas vobis offerre. Timoris, si in ijs estis,
 qui, cæcante sæculi DEO, de salutis se-
 mitâ decedunt, latam mundanorum ho-
 minum viam ingressuri. Latitiæ, si
 errore in quo versamini, tandem agnito,
 in fidelibus ijs haberi vultis, qui DEUM
 inquirunt *in spiritu & veritate*. Timo-
 ris, si cum intelligatis, quo consilio,
 quaque ratione Christus editus in lucem
 est, ac susceptus, perspiciatis, ab ejus
 sancti-

Joan. 4.

sanctimoniâ vestri mores quàm remoti
sint atque disjuncti. Lætitiâ, si persua-
si, & ob ingentem; quæ vos inter &
Christum est, morum ac studiorum di-
stantiam, pudore confusi, constitutum
habetis; vitam vestram exigere ad san-
ctissimum illud exemplar, iisque uti op-
portunitatibus; quas habet, vel in id
ipsum, sortis vestræ conditio. Igitur pro
diversâ gemini hujus, quem dixi, statûs
ratione, aut timete, Auditores, aut lætami-
ni. E profano estis mundanorum homi-
num numero? timete; quoniam habet
multa Christus nascens vera eadem ac tri-
stia, quæ vobis aperiat: hoc primum. E
fido estis, aut esse studetis, Christiano-
rum hominum grege? lætamini; quo-
niam infinitos habet gratiæ ac misericor-
diæ thesauros Christus nascens, vobis
hodie referandos; hoc alterum erit con-
cionis caput. Ita nimirum affectos acce-
dere vos oportet ad sacrum Christi præ-
sepe. Attentos docilesque animos affer-
te, quæso, ad Evangelicam doctrinam,
quò pij illi affectus, cordibus vestris altius
insculpantur.

A Divini Numinis timore necesse ini- PARS. I.
tium habet hominum salus. Quin &
ipsa vel perfectissima charitas, nec solida
est

est, nec tuta censenda, ni supremi Judicis timor, fundamentum illius quoddam fuerit ac basis. Meritò igitur dum maximum humanæ salutis mysterium, Christi videlicet nativitatem, evolvere aggredior, quæ in animis vestris salutarem illum timorem excitare valent primùm ostendo. En autem potentissimæ illius causæ. Timete homines profani, ô vos, qui depravatis mundi opinionibus imbuti, ad ejusdem placita legesque omnes vitam dirigitis. Timete, quoniam natus hominum Servator, si specie illâ practicâ, sed falsâ, quam de ipso informatis, si ex ejusdem misericordiæ usu, seu potius abusu illo vestro, æstimatur, quantumvis servare vos & possit & velit, nihil vobis fortasse minus est quàm Servator. Timete, quoniam Servator est, ac fortasse ad vestram ignominiam, ad vestram perniciem natus. Timete, quoniam illè hominum Servator, cùm medium quiddam esse nequeat, aut vos salvet necesse est, aut perdat. Quæ sententiæ, Auditores, hominibus mundo addictis, formidolosæ quidem sunt, sed demisso illas, ac piè mœsto pectore, si volutetis, frugiferæ vobis salubresque faciliè reddentur. Vobis, inquam, natus est Servator, sed qui ex pravis opinionum committis, quæ mentem occupant vestram, nihil minus

minus vobis , quàm Servator est habendus. Percipite quid velim , & fidem apud vos , vel invito , habebit tam tristis doctrina. Vultis ab eo salutem vobis afferri , at noxis ut vos liberet non magnopere laboratis. Vultis ab eo salutem afferri , at nullo incommodo vestro. Vultis ab eo salutem afferri , at non eâ viâ & ratione , quam præstituit ipse sibi. Hæc autem omnia inter sese pugnant , ac si quid adhuc in vobis superat fidei , timoris causæ esse debent , eæque justæ ac graves. Non augebo illas , Auditores , vanam vobis ut formidinem injiciam , ne metuite. Quin potius cavete , ne verborum tenuitas & inopia , earum gravitate vincatur. Servatorem DEUM vobis esse vultis , DEUM hunc nascentem , at , quæ est opinionum & actionum vestrarum repugnantia , quam fortasse non attenditis , vos ut noxis absolvat vestris , parum estis solliciti. Eò tamen , & eò tantùm Servator est , ac divinum illud munus , quâ vos respicit , nec illius est , nec esse potest , nisi quantum vitia cupiditatésque levat , pravas consuetudines frangit , quæ vestrorum totidem sunt peccatorum fontes , & miserè vobis dominantur. Si vos non asserit , si servitium amatis , servitutem-
que

Matth. i.

que illam vestram, tantum abest eam ut exuere cupiatis, quoquo tandem rem expendatis modo; DEUS ille, hominum tametsi præcellens Servator, nomine tenus vobis Servator est, cultusque ille omnis, quem exhibetis ei, meras error, mera simulatio est. Nihil magis necessario consequitur, ex principiis, Christianæque fidei legibus. *Vocabis*, ait Angelus, *nomen ejus JESUM*. Quamobrem? *quia ipse salvum faciet populum suum à peccatis eorum*. Advertite, quod & notat Chrysostomus, non dici, vocandum eum esse JESUM, quod à populi sui cervice humanas calamitates, quarum onere gemit oppressus, propulsare debeat. Fuerit hæc veterum illorum proptia Servatorum laus, qui hujus typi & umbræ quædam tantum erant, & ad Judæos subinde mittebantur, tanquam ad populum, in terram, carnemque depressum. Is, cujus ortum celebramus, ad majora missus erat & longè sanctiora munia. Agebatur redemptio gravioris momenti, operæque multò pretiosioris. Mala, queis levare nos oportebat, longè graviora erant Ægyptiacis illis ærumnis, quibus Hebræa gens exercita tot annos ingemuit. Ob illa eadem, inquit Chrysostomus, Servatore nobis opus fuit. Advenit is tandem optato. Non,

Non inquam, humanis ut casibus ac miseris nos eriperet; indigni quippe sumus Christi nomine, ac sacrâ militiâ quam profitemur, eâ ex re ipsius beneficium si æstimamus, eoque revocamus, quæ penes illum est, salutis nostræ potestatem & arbitrium. Non est utique, non est ita promissus Servator. Eo se se terris ostendit hodiernâ die, ut mundi corruptelâ, flagitiorum, & errorum colluvie nos expediat. Ut turpe cupiditatum jugum dejiciat à cervicibus nostris, ut peccati tyrannidem, cui nos sponte submittimus - deleat; ut dominantem carnis concupiscentiam, ut innatam frangat superbiam, ut vitiosas necessitudines dissolvat, ut odia, ut similitates, ut malignioris invidiæ motus in nobis extinguat; hi enim veri sunt hominum hostes; nec quisquam alius, præter Servatorem DEUM, potuit tam funestæ nos eximere servituti. Eam ob rem humanis artibus circumdari, nascique voluit. *Ipsè enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum.*

Agite nunc, Auditores, de tam sublimi mysterio an id semper sensitis & sentitis etiamnum? descendite in vosmetipsi, propiusque spectate. Quis est in vobis ambitiosus, cui

R. P. Bourd. Adv.

K k

per-

Persuasum cū sit , mortiferum animæ
 vulnus , ambitionem suam esse , illius
 sincerè exoptat sanitatem ? quis impu-
 dicus , quis voluptarius homo , qui ,
 haud fictè malis ingemens suis , id ex-
 petit , & quasi summum bonum expetit ,
 nullā ut amplius libidinis aut voluptatis
 illecebrā capi se sinat ? quis sui custos
 tenax , & alieni appetens , iniustitiæ ,
 turpisque sc̄noris cū pudeat , imma-
 nem suam avaritiam detestatur ? quæ sc̄-
 mina mundo addictior , DEI mandato
 tandem obsequens , insitam odit vani-
 tatem , ac de eijciendo vitioso sui amo-
 re , secum ipsā meditatur ? quam cu-
 piditatem cœlestis ille Servator , quam
 animi perversam & quasi dominatricem
 proclivitatem compressit in vobis atque
 restinxit ? qua igitur ex re Servatorem
 agnoscitis ? ac , si Servator est habendus ,
 vestrum hunc esse , quo ostenditis argu-
 mento ? qua in re munere illo est fun-
 ctus adversum vos ? ecquando fungi per
 vos licuit ? cū autem tam malè af-
 fectos video non prævaricari me pu-
 tem , si ipsius vobis annuntiem adven-
 tum , ut maximam lætandi causam ? at-
 que ut fidum Evangelii præconem de-
 cet , non his me potius verbis com-
 pellare vos convenit , ut revera compellat
 los

lo deponite errorem vestrum , & malis vestris ingemiscite. Quamobrem ? quoniam quandiu mundana compede constricti , in eodem hæretis flagitiorum luto , tametsi natus sit humani generis reparator , non magis vobis est ejus nativitas fructuosa , quàm si vobis ille non esset unquam natus. Sinite hoc loco , Auditores , rem animadverti à me ac notari , vobis utique & mihi valde flebilem ac luctuosam , sed quæ ritè pensata , ad pietatem acuendam & inflammandam perquam accommodata videatur. Judæorum calamitatem lugemus , qui apud se , & propter se nascentem Christum cum viderint , omnem tamen inæstimabilis beneficii fructum miserè perdiderunt ; imò soli extitère è cunctis orbis terrarum gentibus , ad quos minus utilitatis ex scelicissimo illo ortu pervenerit. Indolemus eorum malis & culpamus indolendo. Atenim non attendimus sortem , seu potiùs miseriam ipsorum , nostræ supparem esse ac penè æqualem. Unde enim est profecta Judæorum reprobatio ; ex eo , quòd pro vero , pro sibi à DEO destinato , tamque necessario Messia , alium sibi finxère naturæ suæ pingui & in carnem depressæ congruentem , atque ad studia sua omninò ac-

commodatum. Ex eo, quòd pro nihilo
 habuere futurum animarum suarum as-
 sertorem, cum unum cogitantes à quo
 Rempublicam suam in antiquum statum
 restituendam falso sperabant. Ex eo,
 quòd duplici illo salutis genere permisso
 inter se atque confuso, aut, ut accura-
 tius loquamur, ex eo, quòd altero re-
 pudiatò, dum vanâ alterius spe sibi blan-
 diuntur, utroque simul exciderunt. En,
 inquit Augustinus, vera ruinæ ipsorum
 ac reprobationis origo & caput. *Tem-
 poralia amittere metuerunt, & aeterna non
 cogitaverunt, ac sic utrumque amiserunt.*
 Ab iisdem illis fontibus nonne animæ no-
 stræ labe ac perniciës omnis manat?
 quamquam enim alterius Messia, quem-
 admodum Judæi adventum non præsto-
 lemur, in eoque acquiescamus libenter,
 qui est divino nobis munere donatus,
 si res tamen æstimetur ex nostrâ vivendi
 ratione, fateamur necesse est; nec si-
 ne pudore, circa eâ quæ ad Serva-
 torem hunc attinent divinitus concess-
 sum, eâdem nos, qua Judæi olim &
 nunc, mentis cæcitate laborare. Chri-
 stum invocamus velut hominum Servat-
 torem, sed eodem affectu ac studio,
 quo à Judæo quovis possit invocari,
 temporalia videlicet ab eo poscimus,

de æternis bonis parandis non valdè solliciti. *Temporalia amittere metuerunt, &c.* Et verò si refflayit fortuna; si tempestas in nos excitata est gravis; si res, aut fama nostra periclitatur: tunc tunc confugimus ad Servatoris illius opem, qua sumus erepti, & ereptos nos volumus. Quoniam autem è malo? è molestâ quâpiam lite, qua implicamur? morbo, qui nos male habet; è calamitate, qua superbiam nostram comprimit; hæc videlicet mala fervorem nostrum accipiunt, hæc pietatem excitant; hæc ut prohibeat DEUS, aut auferat à nobis, non vehementer solum precamur, sed etiam impatienter. *Temporalia amittere metuerunt.* Verumenimvero si jacemus longâ peccati lethalis consuetudine constricti, vix cogitamus Servatorem existere, qui vincula nostra facilè abrumpat, vix eam in rem semel exposcimus illius opem; vix eam ut impetremus, dicimus, Prophetæ exemplo, *accelera Domine, ut eruas me, quia infixus sum in limo profundi.* Non valdè movemur periculi, in quo versamur, gravitate, imò in eo haremus desides ac securi. *Et æterna non cogitaverunt.* Quid dico? malis nostris non modò medicinam non quarimus, sed & metuimus illam fortasse, aut etiam refugimus. Eò fortasse

*Psal. 10. &**Psal. 65.*

Kk 3

per-

perversitas nostra procedit, peccatum ut nostrum in felicitatis parte numeremus; ut in eo nos amemus, ut nobis in eo gratulemur. Quæ, si vera sunt, tametsi christiani, animo & voluntate tam Judæi sumus, quàm qui genere & ortu, & si infidelitas nostra veniat in contentionem cum ipsorum infidelitate, eo nostra nomine vituperanda magis videatur, quòd Servatorem, in quem credimus, contempnimus, cum Judæi in eum ideò tantùm peccaverint, quòd non agnoscerent. Atque hæc cogitatio valde nos percellat ac terreat necesse est.

Joan. 1.

Nostra longius cæcitas progreditur. Volumus, *Verbum* hoc, *carnem factum*, servare nos, sed sine ullo labore nostro; in quo novam nostri nobiscum pugnam, novam justis nostri causam cognoscite. Est enim Christus unâ tantùm hac conditione nobis Servator, ut cum eo & per eum salutem nostram viter allaboremus. *Qui fecit te sine te* (verba sunt Augustini toties vobis audita, atque utinam sensum illorum omnem aperire vobis hodie possem!) *qui fecit te sine te, non salvabit te sine te.* Vult salutem nostram, aut potius operis tanti consummationem pendere à nobis; vult laborem partiri nos

nos cum ipso, non gloriam. Ut hominum servator, carnem induit, poenitentiam pro nobis acturus, at, citra dispendium illius, quam & pro nobis ipsis obire nos ipsos oportet. Ut hominum Servator, pro nobis oravit, pro nobis lachrymas fudit, infinitam nobis meritorum congeriem paravit. Sed enim vult preces nostras conjunctas cum suis, lachrymas nostras confusas cum suis, opera nostra, sumpto à suis pretio, redemptionem illam, cujus primarius est autor, & cujus consummator sine nobis ipsis nunquam fuerit, effectam in nobis reddere. Ut hominum Servator, nostra factus est, in præsepi, victima, coepitque vel ex eo tempore pro nobis immolari: at vult nos paratos secum emori, mactari: atque ita vult, ita hinc pendere vim & efficaciam sacrificii sui, quoad salutem nostram, ut, quamquam hominum Servator, (notate hoc) id est, quamquam animo ad salutem nostram ita propenso, quamquam nos eò usque dilexerit, homo ut fieret nostrâ causâ; quamquam nos tantopere amet quamquam tanto ei steterit inter nos, atque ut nos, in lucem hanc suscipi; malit tamen perire nos potius, potius

R. k 4

dam-

damnari , æternùm potius excludi felici Electorum numero , quàm gratuitam illam , qualem comminiscimur , salutem nobis àfferre , quoniam per speciem honoris cælesti gratiæ deferendi , salutem ei uni nostram dum tribueremus , eâ abuteremur ad flagitia nostra fovenda. Nonnullò igitur pretio nobis emenda est , & necessariò emenda salus nostra , ut & ipsi emenda fuit Christi Servatori.

Coloss. 1.

Hæc lex ab eodem posita nobis , quam & Paulus servabat tam accuratè , cum diceret , *adimpleo ea quæ desunt passionum Christi in carne meâ.* Lex generalis , simplex eadem & absoluta , quæ neminem unquam aut solvit DEUS , aut solvet. Ea ramen lege astringi vos non sustinetes , homines mundani. Durior vobis graviorque videtur , & causas quæritis. Quamobrem jugum illius excutiatis. Servari vultis , sed citra ullam conditionem. Modò à vobis nemo exigat ut vosmetipsi aliis summittatis ; ut vim vobis ullam afferatis ; ut cupiditatem ullam vestram comprimat. Servari vultis , at nullo dato pretio ; nullâ laboris impensâ. Quanto enim vestra vobis constat salus , & , quæ tandem in re affirmare audeatis ei vos

ope

operam dare ? salutis Iesusdem causâ ,
ecquid datis DEO ? quoties vobis vim
infertis ? sed enim jubet DEUS , suo ut vo-
bis nomine significem , quâdiu in eo
perstabitis obstinatè , salutem illam , quam
Christus attulit hominum generi , vobis
utrique allatam non esse , vobis spem il-
lius omnem esse præcisam. Ex his jam
colligite , Auditores , num Christi Ser-
vatoris nativitas habeat aliquid unde re-
creari animi vestri possint ac sustentari.
Ad extremum , vultis Verbum illud car-
nem factum servare vos , sed , quæ ter-
tia est vestri vobiscum , nec stupenda mi-
nus , pugna , ipsum vultis non iis auxi-
liis uti , quæ sunt ab eo ad salutem ve-
stram destinata ? quamquam auxilia illa
sint decreta & constituta in supremo æter-
næ ipsius sapientiæ consilio , vobis tamen
non placent. Quamquam consecrata in
sanctissimâ ipsius personâ , & exempli ejus-
dem autoritate firmata , vobis non arrident.
Quæ sunt autem illa ? sui videlicet , mun-
dique odium ; mundi & caducarum rerum
omnium contemptus ; mundi & munda-
narum omnium deliciarum , mundi &
fluxæ ipsius gloriæ abdicatio. Pau-
pertatis & Christianæ demissionis a-
mor , voluntaria corporis afflictatio ,
vitæ austerioris jure studium. Hæc
vos deterrent omnia ? hæc sunt vo-

XII

vobis horrore. Salutis adjumenta optetis vestris cogitationibus, naturæ vestrae propensione magis consentanea. Atque ob id ipsum adesse dico timoris vobis causam haud levem. Quid ita? quoniam ut ut sunt vanæ vestrae opiniones ac studia, constat, nascentem hunc DEUM, aliis vos præsidii non servaturum, quàm quæ sunt eam in rem ab ipso præscripta; & aliunde patet, præsidia illa ad salutem inutilia fore, quandiu vanis opinionationibus studiisque vestris vos permittetis. Servari vultis ex arbitrio & libidine vestra, quæ vos & perdidit & perdit.

En triste mysterium quod habui, primo vobis loco Christiani Auditores, enuntiandum, eoque tristius vobis futurum, si ritè perceptum non proficit.

Sed res fiet planior hac hypothese, quæ mira fortasse vobis accidet, atque utinam ita, ut impellat vel invitos ad secretam infidelitatem vestram recognoscendam, & ad meliora Christianoque homine digniora sentienda.

Dicite, quæso, Auditores si natus hodie Christus, longè diversus esset ab eo, in quem credimus, hoc est, humanis cupiditatibus tam favens, quàm est ab iis adversus. Si pro Messia ille Servatore, qui pauper idem & humilis in tenebricoso vagavit stabulo, alium prorsus vobis annuntiam;

tiem si rem aliter se habere doceam ,
quàm est à vobis toties auditum ; omnes
hactenus divini verbi præcones vobis im-
posuisse ; Servatoris illius vestri longè di-
sparem ac diversam esse rationem ; natum
quippe in domo , regali luxu splendidâ ,
fortunâ nascenti arridente , in rerum om-
nium abundantiâ , inter cuncta vitæ mol-
lioris commoda , inter blandas volupta-
tum illecebras ; eundemque constituisse ,
ut salutis vestræ præsidia Religioque om-
nis , jis rebus teneretur , quas dixi : istuc
ipsum , quod fieri quidem nequit , sed
fingi animo & cogitatione potest , si fictum
jam & commentitium esse desinat , exi-
statque reipsa ; dicite , quæso , ut ad no-
vellum hoc Evangelium mores vestros
componatis , quid in judiciis vestris , quid
in vitæ vestræ instituto corrigendum po-
tissimum aut emendandum esse censeatis.
An erunt cum fide mutandi etiam mores ?
an decedendum vobis de inito vitæ curri-
culo , ut eam attingatis profectiois me-
tam , quam imperat subditivus ille Serva-
tor ? quin potius , citra ullam conditio-
nis vestræ mutationem , annon Christiani
eritis numeris omnibus absoluti ? an-
non erit unde vobis ipsi gratulemini absur-
dum illud Religionis systema , ex quo sa-
lus vestra pendeat , quod ad ingenii vestri
naturam , ad placita , legesque omnes ,
ve-

ve-

Luc. 2.

vobis à mundo præscriptas, fictum tam bellè sit atque accommodatum. Non tunc jure dixerò, *nolite timere*; amplum quippe suppetit vobis lætandi argumentum. *Evangelizo vobis gaudium magnum.* Quamobrem; quoniam natus est vobis Servator; ad libidinem, ad vota, ad desideria vestra totus fictus Servator. Servator commodus, & cujus ex doctrinajam fas vobis sit vestris cupiditatibus fræna laxare; qui eas approbet, autoritate & exemplo muniat suo, tantùm abest eas coercere ac comprimere vos jubeat. Igitur cùm talem nacti sitis Servatorem, lachrymas abstergite. Nonne, inquam, ita me vos affari meritò liceat; vósque arcana quadam voluptate perfusi, non ita tacitè vobiscum? en qualem optare & expetere nos oportuit; Servator idem & DEUS. Fateor, ah! Christiani Auditores, in novo illo Religionis systemate, esset unde gaudere, pro jure vestro, possētis ac vehementer lætari. Verùm, quæ est perspicacitas vestra, inde colligatis necessè est, quæ res solatio & voluptati tunc foret, eandem, terrorem haud vanum injicere vobis oportere, Etenim, si posito Evangelio illo commentitio, meritò dicam, bonum à me nuntium apportari; cùm illi planè contrarium Evangelium vobis annuntiem, alius, planèque diver-

sus

sus apud vos est à me faciendus sermo. Vel si pia illa turbetur Ecclesiae lætitia, vestram hanc turbare me convenit, quæ, ut sunt mores vestri, falsa est ac temerè præsumpta, Mihi necessario dicendum vobis, *timete*. Quam ob causam? quoniam vobis Servator est natus, cui opprobrium vestrum, cui perniciës vestra, cui sempiternum, vestrum exitium propositum esse videatur. Servator vestris omnibus vitiis infensus, mundi & bonorum ejus omnium odor; pauper, humilis, patiens Servator. Dogmata tristia! quibus autem? vobis homines mundani? vobis, opibus vestris serviliter addicti, divites, dulcique sorte ac fortunâ ebrii. Vobis, ambitiosi, quos vanus nominis splendor, humanæque pompæ species ducit ac tenet. Vobis, voluptarii, qui in vesano corporis amore, & turpi voluptatum aucupio toti estis. Postquam autem Christi Servatoris natalem, ut tristitiæ ac timoris plenum mysterium, sumus contemplati, quantum, vice versâ, lætitiæ, ac solatii contineat in sese, & quora illius sit ad vos pars reditura, superest jam ut ostendamus.

QUANTUMVIS vanum sit apud **DEUM** **PARS. II.**
humanarum conditionum discrimen, idemque in sacris litteris honorificat, æquabilem in mortales omnes tenere

nerc

Actor. 10.

Rom. 9.

nere rationem, nullo personæ, nullo gradûs, aut dignitatis respectu; *Non est personarum acceptor DEUS*; verè tamen dici potest, si cœlestis gratiæ ductus spectetur, anticipatum DEI amorem in tenuiores potissimum ac pauperes semper inclinasse. Gratuitæ hujus charitatis causam mittamus quærere. Satis sit nobis, venerari in eo arcana, & abdita supremi Numinis consilia; Numinis, inquam, *miserentis cujus vult*, & condemnantis quem condemnare libet. Anticipata, charitas, quam omnes Evangelii paginæ loquuntur, & est apertè in hodierno mysterio expressa. Quosnam enim primos natalis filii suitestes esse voluit? Pastores pauculos, pauperes, operi rusticano intentos, obscuros, mundo ignotos, ignobilitate suâ, & simplice vitæ cultu contentos. Hi sunt, inquit Ambrosius, quos Christus Electorum suorum primores ac velut antesignanos facit. Hi sunt, à quibus primum nosci, à quibus sibi prima deferri vult obsequia. Hi sunt primi DEI nascentis quasi satellites & administri; qui circumstant ejusdem cunas, dum Judæorum optimates, dum divites Jerosolymitani, dum præposteri Synagogæ sapientes, sibi, ut ita dicam, permixti, densis infidelitatis tenebris obsiti manent, cœlestisque beneficii exortes.

En,

En , fratres , ait Apostolus ad Corinthios scribens , en vestræ vocationis primitiæ. *Infirma mundi electa divinitus , ut fortia quaque confundantur ; ignobilia mundi & contemptibilia electa divinitus , & ea quæ non sunt , ut ea quæ sunt destruantur.* En prima Christianæ fidei origo , & Ecclesiæ , quæ tunc temporis , ut animadvertit Chrysostomus , in Bethleemico latebat inclusa stabulo cùm Christus extra angusta illius septa notus esset mortalium nulli. Atque hoc ipsum est , mundani dynastæ , qui mihi nunc dicenti auscultatis , hoc ipsum est , quo vos affici , imò angustiam oporteat intimis sensibus , ni suavi Numinis providentiâ , ægritudini angorique vestro præsens sit remedium allatum. Igitur bono animo estote , & perspectâ planèque cognitâ ipsius misericordiæ immensitate , ut mox fore confido . inter tristia etiam sortis vestræ impedimenta , spem in eo vestram defigite. Tres quippe causas reperio , ex hoc ipso mysterio promptas , quas vobis proponam. Animus advertite , ac postquam ineffabile mysterium non sine metu ac tremore attentius considerastis , suavissimos ejusdem fructus jam decerpite. *Ecce enim Evangelizo vobis gaudium magnum.*

Etenim quantumvis mundanæ obnoxii sitis pravitati , quantumvis perditis mores
vestri

1. Cor. 1.

vestri videantur, non vos Christus sub-
 movet Regno suo; imò eò duntaxat
 nascitur, vos ut pelliciat ad sese. Cu-
 jus inæstimabilis beneficii memores vos,
 & gratos esse oportet. Quantumcum-
 que status ille vester pugnet in speciem
 cum Christi nescientis statu, citra ullam
 sortis vestræ mutationem, per vos stat
 unos, quin sanctissimos ipsius mores in
 vobis repræsentetis. Quæ doctrina sci-
 tu vobis pernecessaria est ad salutem ve-
 stram ponendam in tuto. Quantumvis
 periculosa sint excelsæ honorum sedes,
 quantumvis damnata à Christo sint o-
 pes ac divitiæ, potestis iis uti, ut præ-
 sidiis ad honorem Christo, ac peculia-
 rem, quem à vobis expectat, cultum
 exhibendum. Arque hæc salutis adju-
 menta haud modica, quæ sunt spei
 vestræ ampla veluti seges, ne vobis
 intercipientur, sedultò cavendum. Pau-
 lum adhuc insistamus eo in argumento,
 quod animos vestros tantum afficere
 valet.

Sic est, Auditores Christiani, quam-
 quam Christus, præcipuo quodam ac
 divino prorsus consilio: nasci voluerit
 humilis & abjectus, mundanos tamen
 honores & amplitudinem non planè dam-
 navit; imò dicam liberè quod sentio,
 vestram nihil veritus offensionem, ab
 ipso

ipso ex ortu suo , humanæ amplitudinis
eam habet rationem , illam ultrò ut am-
biat , illam ut consecretur , tantùm abest
ut aversetur ac respuat. Quàm verè istuc
à me dicatur , satis ostendit hodierna E-
vangelij lectio. Quo enim tempore
pauperculos quosdam opiliones arcessit ad
cunas suas Servator , idem ille Magos ex-
cit , homines videlicet præpotentes &
opulentos , ac , si famæ traditæ creditur ,
etiam Reges. Quo tempore Angelum
ad illos submittit , novum his sydus mi-
care jubet in cælo. Quo tempore sua
illi deserunt armenta , ut saluent , ut
venerentur , ut proni DEUM adorent na-
scentem , hi patrias sedes , hi fortunas
amplas , hi Regna relinquunt dulcia. Utri
autem plus honoris Christo deserant ;
utri cariores ei sint , nondum statuo.
Certè constat , & hos & illos in sta-
bulum intromitti ; DEUM infantia
velo obductum , & his & illis aperire
se præferri ab eo tenues , dynastas non
excludi. Atque hæc cogitatio , profani
mundi amatores , annon sola fiduciam
vestram exsuscitet ? annon satis super-
que sit , ad vos confirmandos & exci-
tandos in vobis cælestis sapientia
amores ? ex eo autem ipso id consequitur ,
quod vobis multò jucundius esse oportet ;
Christum videlicet in sanctissimo suo
ortu,

R. P. Bourd. Adv. Ll

ortu,

oru, secluso eo amore anticipato, quo
 hos præ illis prosequitur, plura reapse in
 dynastas, quàm in tenues contulisse be-
 neficia; atque adeò dynastes, quos vo-
 cavit, plus multò illi quodammodò,
 quàm intenues contulisse beneficia; at-
 que adeò dynastas, quos vocavit, plus
 multò illi quodammodò, quàm tenues
 debere. Quamobrem quoniam, inquit
 Chrysostronus, gratia opus habuit longè
 validiore, ut dynastas ac principes, qua-
 les fuisse Magi creduntur, quàm ut pasto-
 res exciret, quorum ignorantia & imbe-
 cillitas ipsa, naturalia quædam jam erant
 velut fidei adjumenta. In his nihil DEO
 obsistebat; in illis nihil non Christi gra-
 tiâ expugnandum ac vincendum; habuit
 hoc est mundum & illecebras ejus om-
 nes. En tamen miraculum patratum ab
 ipso nascente: En victoria relata de mun-
 do. *Hec est victoria que vincit mundum*
fides nostra. Fides triumphans eadem &
 victrix, quæ invitâ mundi superbiâ perfe-
 cit, ut infante, DEI verbum, infinitamque ip-
 sius adorarent sapientiam; repugnante ne-
 quicquam mundi pravitate ac nequitiâ, tan-
 tum valuit, ut ex eorum animis altissimè
 defixas avelleret cupiditates; ut Christianæ
 legis jugo docile collum ijdem submitte-
 rent. I nunc, quisquis es, cuiuscunque tan-
 dem ordinis, i nunc, & si potes, aut quòd
 statum

1. Joann. 3.

Statum tuum reprobet DEUS, aut quòd
status te tuus avertat à DEO, aude con-
queri! neutrum est verum, Auditores; non
primum: tam largis siquidem DEUS ip-
se gratiæ suæ donis ultro nos cumulat.
Non alterum; nascens siquidem ille idem,
nihil habet prius, quàm ut conditionem
vestram in Magorum Personâ sanctam ef-
ficiat; quàm ut eam emendet. Condi-
tionis abusus vestræ reprobat ac vitia;
reprobat fastum; reprobat luxum; repro-
bat mollitiem; duritiam, impietatem, non
conditionem ipsam; cum & illi & vo-
bis ipsis hodierno die potentissimæ ac
maximè singularis misericordiæ suæ the-
sauros referet ac pandat. Ut est ordi-
num omnium, conditionum omnium
DEUS, eoque venit, ut omnes salvos
præstet, nullo discrimine conditionum,
cunas ad ipsas, ubi servatoris jam par-
tes agit, inter assecclas suos spectari amat
tenuiores principibus permistos; divites
juxtà ac pauperes; hinc Dominos, inde
aliorum imperio subiectos. Accedamus,
Auditores Christiani, & accedamus om-
nes. Adeamus ad sacrum ipsius præsepe,
& adeamus omnes. Ex eo plandè nos
evocat ad sese: ex eo tenella nobis
brachia porrigit. Ex eo nos, bonos
juxtà ac malos, iisdem gestit bonis cu-
mulare.

At enim quæ convenit Christi pauperes
 cum divitijs ? abjectio cum majestate ?
 ærumnæ , quibus premitur , cum mollior-
 ris vitæ commodis ? ad id respondeo ,
 Christiani Auditores , quod jam est à me
 secundo loco propositum ; situm utique
 in vobis esse , ut citra ullam sortis ac
 conditionis vestræ mutationem , Chri-
 stianum Dominum in vobis exprimat ;
 & quantumvis status ille vester , pugnat
 cum Christi statu videatur , perfectam ar-
 ripiatis illius similitudinem , in qua au-
 tore Apostolo , hominis est fundata præ-
 destinatio. Ut nos DEUS habeat in suis,
 & in cælestis vocet gloriæ partem , præ-
 ferre nos oportet Infantis hujus insignia ,
 eidemque persimiles esse ; ac de eo , eò-
 que uno propriè dici potest , oratione ad
 nos conversâ , *nisi efficiamini sicut parvulus*
iste , non intrabitis in Regnum cælorum.
 Habet quidem hæc sententia quod vos
 conturbet , imò quod perterreat. Verùm
 audite quod subjicio. Contendo enim ,
 neque impossibilè vobis , neque etiam
 operosum , immutata vitæ conditione ,
 ad divinam illam assurgere Christi simi-
 litudinem. Quamobrem ? quoniam ut
 Christiani , potestis excelsi ijdem & hu-
 miles esse. Divites ijdem ac pauperes
 spiritu. Potentes ijdem ac modesti , aut
 circumcisi corde. Ubi autem animi de-
 demis-

Matth. 18.

Matth. 9.

Rom. 2.

demissionem cum majestate, cum potentia modestiam, opum contemptum cum opibus ipsis conjungitis, nulla tunc intercedit status vestri cum Christi statu repugnantia. Quin potius per ea ipsa propius acceditis ad summi hujus Archetypi similitudinem. Per ea ipsa, eundem in mundo graphicè magis exprimitis. Néque enim Servatoris plane proprium hoc est, pauper idem ut sit, & humilis, sed excelsus simul & humilis, aut potius, humilis ut sit excelsitas ipsa; quando non prohibet ipsius demissio, quin idem & *Altissimi filius* existat. Istuc autem, in eo ipso vitæ statu, quem tenetis, Christiani Auditores, vobis unis à DEO est datum, planè ut possitis imitari. Eò pertingere nequeunt, quos obscurà nascendi conditione, aut fortunæ mediocritate, videmus cum plebe permistos atque confusos. Ad quantumcunque sanctitatis apicem assurgant illi, ipsorum demissio, summam supremi Numinis demissionem non exprimit. Mundana ad id dignitas & amplitudo, fortuna ad id præcellens est opus. Dynastes, qui, dum retinet cuncta conditionis suæ jura, Christianæ humilitatis sedulò partes omnes obit. Dynastes sibi ipsi vilis, qui se nec peccatorem, nec mortalem obliviscens, DEUM semper reveretur ac tremat, Dynastes, qui verè istuc usurpet *Domine, non est exaltatum cor* Psal. 130. *meum: neque elati sunt oculi mei.* Non me

Luc. 1.

*Ibid.**Matth. 18.*

perstringit circumfusis mundanae gloriae splendor, non superbia me ad suscepta, aut grandiora mea sorte, aut charitati, iustitiaeve contraria unquam perpulit. *Neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me.* Dynastes, inquam, ita animatus, DEI, cuius sumam abjectionem hodie recolimus, germanus est ac verus imitator. Dynastes ita animatus, Christianus ille ipse est, qui divini Infantis, quem Bethleemiticum nobis exhibet praesepe, stupendam demissionem æmulatur. *Qui se humiliaverit sicut parvulus iste.* Eidemque illud etiam accommodare ausim, *hic est major in Regno caelorum.* Dynastes, illud Sanitatis adeptus fastigium, non Dynastes solum, sed & Dynastarum in caelesti Regno longe maximus est dicendus.

Igitur, principes ac divites, pauperes ac tenues, ad cunas suas Christus allicit & trahit. Qui sunt autem, aut esse debent divites illi Dynastæ? eos æstimemus è Magnorum exemplo tam accommodato ad hunc locum, tamque arctè cum mysterio, quod excutimus, conjuncto. Dynastæ illi sunt, quos in excelso loco positos putes, ut in ijs major appareat animi demissio, obedientia promptior mens divinae voluntati magis obnoxia, dum summè depressi, & ad se vocantis Numinis stellam, ducem impigri sequuntur. En Dynastæ, quibus humilium

DEUS

DEUS se se ostendit & aperit, non secus ac fortunæ tenuioris hominibus; quoniam illi æquè similes sunt ac tenuiores, imò etiam magis Divites illi sunt, ab eo tantùm remoti, ut opibus ac divitijs animum addicant, ut ijsdem ad *Agni* pedes ultro abjectis, earum jacturam in lucro esse deputent maximo. En divites, quos pauperum DEUS non dedignatur numerare in suis, quoniam medias inter opes, *pauperiores* quandoque spiritu DEO videntur, quàm qui sunt in egestate. Id autem non æquum est DEO vos millies gratulari, vos, inquam, qui in excelso positi dignitatis gradu fortuna dum utimini prosperiore, eosdem omnino fructus percipere potestis. Ac si Religionem vestram planè cognitam habetis, non est unde immortales gratias agatis DEO, tam facile vobis ad sanctimoniam iter aperienti, vel in ijs ipsis statibus qui per sese magis abhorrent à sanctitate, longius progredior. Quantumvis enim periculi adjunctum habeant mundani honores; quantumvis à Christo proscriptæ sint opes atque damnatæ; addo tertium ad ea quæ dixi, quod nec minus certum videri debet, rebus illis ita vos uti posse, ut, per eas, Christo nascenti optatum cultum exhibeatis. Nimirum ut DEUS humilis, honorem, ut pauper, stipem à vobis expectat & voluntariæ suæ paupertatis levamentum. Geminum hoc sibi à vobis pen-

Apoc. 5.

Matth. 5.

fitari jubet vectigal, & scelix est Conditio-
 nis vestrae proventus, Possidit Christo con-
 secrari, quod ruinae alioqui ac sempiternae
 damnationis vestrae fatalis causa futurum
 erat, qualem & quantum gratiarum (si ijs
 rite uti sciatis) thesaurum esse dixero? ut
 DEUS humilis, divinos sibi honores depo-
 scit. Eam in rem e medijs Idolorum cultu-
 ribus, aliquot sibi deligit Numinis sui cultu-
 res. Quos autem? homines regali dignita-
 te spectandos, qui ad ejus abjecti praesepe,
 provoluti, penè nulli in ejus oculis, honori
 sunt ei & majori gloriae, quàm opuliones
 Bethleemitici pietate ac studio in ipsum
 quantumvis incensi. Et verò nihil Servato-
 ri Christo gloriosius & esse potest & debet,
 quàm exhibitus à principibus viris cultus.
 Per quos autem, quàm per vos ipsos, stete-
 rit, Christiani Auditores, quin eà gloria,
 cujus adeò cupidus est, circumfluat. Cur
 inter homines floretis autoritate? cur vos
 DEUS in tam amplo collocavit statu? quid
 non potestis ipsius causâ? ecquid ceteri
 perficiunt mortales praè eo quod potestis?
 per vos in honorem adducitur Christi Re-
 ligio, ejusdem cultus promptius, firmitus,
 latius propagatur, stat denique per vos &
 exempli vestri autoritate viget. Quem in
 usum vobis digniorem, certè aequè dignum,
 potentiam vestram reservatis? quod ut per-
 ficietis, quid aliud vobis necesse est, quam
 istuc

istuc ipsum velle? eâ ex parte vestra conditio plurimi à vobismet ipsis est faciendâ. Eam tantùm ob rem & amare illam licet, & in illâ vos amare. Hæc si dematur, nihil habet illa utique non acerbum vobis ac luctuosum. Hac vos cogitatione sustentate ac reficite, novum per eam amplitudini vestræ decus facilè parare, divinique Numinis, eò se usque demittentis, cultum, longè largiosius, quàm cæteros mortales, tutari vos & amplificare posse. Sed finis sit.

Ut DEUS pauper, vult egestatem levare, non jam suam, sed pauperum, qui sunt ejus membra. Neque enim muneri meo fatiscisse me putem, ni eorum à me hoc loco aliqua mentio habeatur. Siqua inest in vobis fidei scintilla, Auditores, non dubito, quin piè invidetis beatis illis Regibus, qui ab ultimo usque Orienti profecti, non dederè se vacuis manibus in Christi conspectum, sed munera quisque sua obtulère, quæ libenter admisit is, & grata acceptaque habuit. Atqui, ajo ego, eundem Servatorem Christum, eadem à vobis munera expectare. Ajo, non longè quærendum. Reperiri inter vos posse. Quoniam inibi præsto est, in ijs locis, in eo vitæ genere, in quo non minus perpetiendum illi, in quo non minor est, quàm ad Bethleemiticum præsepe, solitudo. Ajo. egenos illos, qui vos obsi-

dent, quos videtis, sed multò magis quos
 non videtis, & aspirare ad vos nequeunt,
 eundem illum Christum esse, cui Magi, cui
 pastores, alij aurum & thus, alij rusticanos
 suos fructus, muneri obtulère. Ajo, Catho-
 lico constare dogmate, quæ pauperibus lar-
 gimini, largiri vos Christo. Imò (dicam li-
 berè) majore merito, cùm in pauperum
 transeunt manus, quàm si à vobis ipsis in
 Christi manus deferrentur. Ex eo (quanta
 vobis exurgit fiducia in DEUM seges?) ex
 eo divitiæ & opes, quæ tam periculosa sunt
 humanæ salutis impedimenta, nihil jam
 habent non innoxium vobis & salutare.
 Non jam illo inustæ sunt reprobationis
 caractere, quem illis tribuunt sacra volu-
 mina; non jam opponuntur Servatoris
 paupertati, cùm illius sint supplementum
 quoddam ac veluti basis; quoniam ille san-
 ctam vobiscum inicit societatem, vestris dite-
 scit bonis, ut suorum vos participes facit
 meritorum. Ex eo, communionem illâ velut
 consecratâ, mutant quodammodo naturam
 suam; è thesauris iniquitatis, fiunt excel-
 lentissimæ virtutis, hoc est, charitatis, pre-
 tiosa materia? ex eo, non jam vos formido-
 losam illam feriunt Christi in divites jacta ana-
 thememata. Quid ita? quoniam, inquit
 Chrysostomus, justior est idem ac fidelior,
 quàm ut divitias sibi ab hominibus sacra-
 tas, imò ab ipso expetitas reprobet atque
 con-

condemnet. Beatus, inquit olim Propheta cui istuc est datum, ut egeni ac pauperis mysterium percipiat. Quod quidem multò æquius à me nunc dicatur, cum sit pauper, Christiano præsertim homini, quoddam fidei mysterium. Addo, ad fontem ac principium ipsum regressus, beatum illum esse, qui DEI pauperis & abjecti mysterium percipit.
Beatus qui intelligit.

Psal. 49.

Quoniam, inquit Apostolus, semetipsum *exinanivit*, voluit DEUS, eundem ut *exaltaret*, ad ipsius Nominis appellationem, omne ut genu *flecteretur*. Quo autem alio loco quàm in basilicis, Regumque domibus, magis insigniter completur Pauli prædictio quando hoc habent illi, singulari quodam DEI munere, ut DEUM hominem factum, nostrâ causâ *exinanitum*, & venerentur & colant. Regio illo cultu, inquit Chrysostomus, summa pensatur Christi nascentis abjectio. Non me fugit, quod & in Evangelio legimus, eundem ab ipso suo exortu & ab Herode quæri ad necem, & Augusto Imperatori obedientem esse. Hæc prima fuit Christianæ Religionis origo, Sed gratiâ DEO summè providenti, alia nunc est, ac diversa facies rerum. Hodie quippe, non sine incredibili lætitiæ sensu, longè maximum Regem intueor, Christi subiectum imperio, nihil non in dies, ut Christus

Phil. 2.

reg.

regnet, molientem. Atque hoc ipsum est quod Religionis nostræ non dico progressum, sed complementum, sed gloriam appello. Eam in rem, Rex Christianissime, principe opus fuit, qui Imperio tibi & auctoritatis pondere par esset & æqualis. Ut nullus unquam tam morigeros est nactus, tamque obsequentes populos, ita tot adjumentis nemo, præfidiisque cœlestibus paratior & instructior fuit, ad divini Numinis cultum inter suos constituendum. Felicitatis tuæ est, Rex Christianissime, quod id nunquam sis aggressus, nisi felici semper exitu; meæ, in eo munere, quo fungor jam tot annos, quod nova semper materies supeditaverit, tibi ea super re gratulandi. Hinc prosperitates illæ, secundæque res, quas agnoscimus velut uberes fervidæ tuæ pietatis fructus, totidémque sæculi nostri prodigia. Augusti Cæsaris Imperium, sub quo Christus editus in lucem est, jactent alij ut beatum undecumque ac florens; mihi, si utriusque Regni contentionem, quod facile est, facere libeat, nihil occurrat in illo, quod cum Majestatis tuæ Regno componi ac conferri queat. Summa illa rerum tuarum felicitas vulgò tribuitur Regijs illis virtutibus, heroicisque doctoribus, quæ tum apertè cæteris te principibus secernunt. Ego ad altiora mentem erigens, prosperos illos eventus in tuenda

dâ, vera Religione, in ejusdem integritate retinendâ in comprimenda Hæresi, in exterminando errore, in schismate abolendo, in divini cultûs unitate restituendâ, ardentia studij, contentions assiduæ, constantiæ & invictæ fortitudinis tuæ præmia esse contendo. Poterit istuc, Rex Christianissime, nobis totique Europæ probari splendidior argumento, quàm solenni illâ belli pactione, quæ sempiternum erit Regiæ tuæ pietatis monumentum? Pacem ut redonares orbi Christiano, utilitates, rationesque tuas posthabuisti haud gravatè; sed, an deseruisti divinas? Galliæ tuæ causâ, finem ut imponeres bello, quod perpetua quædam erat triumphorum series, decessisti quidem de jure tuo, sed, potuítne à te impetrari, quicquam ut remitteres, ex ijs, quæ divinæ gloriæ ardore succensus, non sanctè minus susceperas, quàm perfeceras generosè? frustra adnitentibus tot nationum sequestris, frustra deluctante profanâ mundi sapientiâ, vicit, Rex Christianissime, ardens Majestatis tuæ in Catholicam Religionem studium. Stetit incunctum tantæ molis opus (extinctum dico abolitumque à te schisma) stetit, imò altiores egit ac firmiores radices. Eâ te conditione facilem præbuiisti & exorabilem aliâ quavis in re. In eo quod spectat ad Religionem, nacta est Hæresis mentem

tem

Psal. 66.

tem nesciam flecti, simulque omnem aditus ad te sensit sibi in perpetuum spem esse precisam. Ob factum, facinusque tam insigne, Domine DEUS, tanti Principis ætatem magno augebis annorum cumulo. *Dies super dies Regis adjicies; & annos ejus usque in diem generationis, & generationis.* Atenim, Rex Christianissime, cum in locum haud recidit Gallicares, tali pro munere, vota tantum ut nuncupare nobis liceat. Jam vota mea exaudita, jam rata videntur preces, quas toties privatim ad DEUM fudi. Atque ut mittam olim ventura, ab hoc Regno conditio, ullusne tamdiu tam feliciter, tam gloriosè tanti imperij clavum tenuit? nec solùm ad Gallia tuæ felicitatem adhuc regnas, sed & solidis, penèque certis argumentis ac pignoribus adducti confidimus, regnaturum te tamdiu, quam valere unquam pro Rege ullo potuit sancta hæc Principis sancti precatio, *dies super dies Regis adjicies.* Post constitutum hoc Imperium, quis è Regibus nostris tam amplam conspexit Regiæ stirpis propaginem, tot generosi sanguinis & affinitatum gradus? ac quamvis vaticinari nostrum non sit, & futura prædicere, Majestati tamen tuæ denuntiare ausim, certè sperare, non eas, quas videmus, felicitati tuæ metas positas esse; verùm à te non
ita

ita pridem constitutæ necessitudinis ac connubij latissimis fructibus demessis, annos tuos usque *in diem generationis & de generationis esse propagandos.*

Post tot tamque inclytos labores, hæc sunt, Rex Christianissime, jucundissima bona, queis perfrui deinceps liceat, & erant tibi à DEO præparata. Alta toto Regno pax; fidus, æque tuo populus pendens nutu, Aula pacata, obsequens, id cogitans unum, ut officia tibi sua nullo desint loco, & beneficijs tuis dignam se præstet: Regiæ familiæ charitas concors, exemplo fortassè carens, & quàm res nulla dirimat; gnatus Regni hæres dignissimus, cui nihil sanctius & antiquius unquam fuit, quàm ut se tibi probaret. Tuâ disciplinâ institutus nepos, jamque, per te stabili connubio junctus. Lectissima ejusdem conjux, amores & deliciae tuæ. Nobile par principum, à quibus nihil non speres, quique opinioni à te conceptæ tam pulchrè jam respondent; hæc sunt, inquam, dona ac munera, Rex Christianissime, tibi præparata divinitus atque destinata. *Ecce sic benedicetur homo qui timet Dominum.*

Psal. 127.

Eam ob rem, DEUS optime, Augustissimi Principis ætatem proferes, nec nobis solùm, sed & tibi ipsi diu incolumem præstabis. *Qua enim est animi excel-*

excel-

excelsitate Religionis, qua sapientiæ præstantia, qua autoritatis vi, pro tot acceptis à te beneficijs, quid non tibi gratè ac piè persolvat? Fas igitur mihi sit, Domine DEUS, tutelam illi tuam ac præsidium, priusquam peroro, gratulari, ipsūque iisdem illis affari verbis, quibus olim sanctissimus Vates est usus, apud principem tali voto minus profectò dignum. *Rex in æternum vive.* Vive,

Dan. 6.

Rex Christianissime, sub beneficij & omnipotentis DEI tutelâ, quàm & experius es præsentem toties, & semper experiere. Vive, ut, nec Galliæ tuæ dulce solamen, nec gloriæ tuæ cumulus desit, aut potius, quod *virum dextera*

Psal. 79.

DEI decet, ut divinam gloriam magis ac magis amplifices. Vive, ut operâ ille tuâ factus notior, piè ab omnibus ac religiosè colatur. Vive, ut scissâ tot in partes Ecclesiæ membra, quod cœpisti, & est tam arduum, in unius ejusdemque fidei corpus coalescant. Vive, ad iniquitatis, ad erroris & impietatis, quæ bellant cum DEO, ruinam & evertionem. Vive denique, ut Christianum par est principem, & salutem illam, quam Christus hodie nobis annuntiat mercedem videlicet Electorum, con-

sequere, Amen.

